

Scroll to top

(/)

NOVOSTI (/HR/NOVOSTI/) ČASOPIS (/HR/CASOPIS/AKTUALNI-BROJ/)

AXIS

KONFERENCIJE (/HR/KONFERENCIJE/) KATALOG TVRTO (/HR/KATALOG-TVRTO/TELESNA-ZASTITA/)

MARKETING (/HR/MARKETING/) IMPRESSUM (/HR/IMPRESSUM/)

Dvije moćne tehnologije: video i radar.

(<https://www.axis.com/products/axis-q1656-le/support>)

NADZOR JAVNIH POVRŠINA I ZAŠTITA PERIMETRA 28. 11. 2023., HOTEL ZONAR, ZAGREB

(<https://zastita.info/hr/konferencije/nadzor-javnih-povrsina-i-nadzor-perimetra/o-konferenciji/>)

13.11.2023.

Kada dijete od rođenja raste uz medije, oni su njemu bliski i ne misli o tome da iz njih može proizaći nešto loše!

Mladi su danas vrlo vješti s medijima, često vještiji i od svojih roditelja, ali većinom samo u vidu tehničkih kompetencija, dok su sposobnosti analize medijskih sadržaja i kritičkog razmišljanja vrlo slabo razvijene, kaže **Katarina Blažina Mukavec**, magistra komunikologije iz Društva za komunikacijsku i medijsku kulturu. Riječ je udruzi čiji su cilj i svrha poboljšanje medijske i

[Scroll to top](#)

komunikacijske kulture građana Republike Hrvatske kroz sustavnu edukaciju o medijima te poticanje razvoja osviještenih korisnika koji se s razumijevanjem i kritičkim odmakom koriste medijskim sadržajima koje sami odabiru. Svoje ciljeve udruga postiže edukativnim, istraživačkim i znanstvenim djelovanjem na svim društvenim područjima.

Naša sugovornica pojašnjava da je u sklopu međunarodnog projekta EduMediaTest (Agencija za elektroničke medije, 2021.)

provedeno testiranje učenika iz 15 srednjih škola diljem Hrvatske pomoću interaktivnog digitalnog alata za evaluaciju razine medijske pismenosti kojim se provjeravaju znanja i vještine učenika u šest dimenzija (jezik, tehnologija, produkcija i distribucija, ideologija, doživljaj i estetika). Najbolje rezultate učenici iz Hrvatske, kao i iz većine partnerskih zemalja, postigli su u dimenziji tehnologije, odnosno pristupa sadržaju, upravljanja i korištenja internetom, što upućuje na to da škole, kada medijsku pismenost svode na digitalnu vještinu, zapravo nude obrazovanje u jedinom području u kojem su učenici dobrim dijelom kompetentni. Najslabije rezultate učenici su postigli u dimenzijama doživljaja (receptije), jezika te produkcije i distribucije. To upućuje na to da nisu dovoljno upoznati s načinom funkcioniranja medija i digitalnih platformi, niti dovoljno svjesni da se medijske poruke proizvode prema određenim pravilima i da mogu imati dodatno ili skriveno značenje, odnosno da imaju nedostatne vještine za kritičko razumijevanje sadržaja, kao i za prepoznavanje lažnih vijesti.

Jedno od važnih područja vašeg djelovanja je prevencija rizičnih ponašanja djece i mladih putem medija. Koliko su djeca podložna medijskom utjecaju i koliki je utjecaj medija na razvoj rizičnih ponašanja - raznih ovisnosti, online nasilja i slično?

Djeca i mladi su vrlo podložni medijskom utjecaju, što nas zapravo niti ne može iznenaditi s obzirom na vrijeme koje provode svaki dan uz medije, a koje se nakon pandemije još znatno povećalo. Veliki je problem u tome što su danas djeca od rođenja pred ekranima, a nitko se ne zapita kakve sve posljedice prekomjerno i prerano izlaganje medijima može imati za djecu. Dok se razvijaju, djeca uče kroz pokret, ples, glazbu i ono što je ključno - razgovor, igru i interakciju, a to je ono što mediji ne mogu zamijeniti. Kada dijete od rođenja raste uz medije, oni su njemu bliski i ne misli o tome da iz njih može proizaći nešto loše.

Čak niti roditelji često nisu svjesni svih mogućih negativnih utjecaja medija pa dopuštaju djeci da igraju videoigre koje su namijenjene starijima od 18 godina, da provode sate i sate dnevno gledajući videe upitnog sadržaja na YouTubeu, da instaliraju aplikacije koje god žele i sl. Brojna su istraživanja koja dokazuju da pretjerano izlaganje nasilnim sadržajima u medijima dovodi do navikavanja na nasilje te da čak može potaknuti nasilno ponašanje kod djece i mladih. Uz to, kada govorimo o utjecaju medija, veliki je problem što djeca danas oponašaju sve što vide - bez imalo razmišljanja - i tako možemo vidjeti brojne Tik Tok izazove koji rezultiraju ozbiljnim posljedicama, čak i smrću; ispijanje "mega popularnih" energetske pića koja isto tako mogu imati kobne posljedice za djecu i mlade; sve veću stopu depresije i anksioznosti kod mladih uzrokovanu nedostižnim idealima kojima su okruženi na

Scroll to top
U stvarnim mrežama i sl.

Smatrate li da danas internetsko zlostavljanje predstavlja veću prijetnju mladima od 'tradicionalnog' zlostavljanja? Drugim riječima, kako se internetsko zlostavljanje razlikuje od 'tradicionalnih' oblika zlostavljanja? I koliko se često iz virtualnog prelijeva i u fizički svijet? Imate li prijedloge o znakovima na koje bi roditelji i školsko osoblje trebali obratiti pozornost?

Djeca i mladi danas više ne vide razliku između virtualnog i stvarnog jer je sve povezano i prelijeva se iz jednog u drugi svijet, a tako i nasilje. Upravo zbog ranije spomenutog vremena kojeg djeca i mladi provedu na internetu, možemo reći da su čak češće izloženi elektroničkom nasilju nego fizičkom. Veliki je problem što se u većini slučajeva radi o međuvršnjačkom nasilju koje se odvija paralelno - uživo i online. Putem naše platforme UHO - Utočište hrabrih online - prve online platforme za pomoć žrtvama elektroničkog nasilja - do sada smo zaprimili više od 900 upita djece i mladih diljem Hrvatske koji su bili izloženi elektroničkom nasilju, a ne znaju kako i kome se obratiti za pomoć. Više od 50 posto zaprimljenih upita odnosilo se upravo na međuvršnjačko elektroničko nasilje bazirano na nečijem fizičkom izgledu, a čest slučaj je upravo bio u da nasilje započne u virtualnom prostoru, a nastavi se na školskim hodnicima.

Postoje određene karakteristike koje razlikuju elektroničko od nasilja u stvarnom svijetu. Elektroničko nasilje se može odvijati od 0-24 dok se nasilje uživo uglavnom odvija tijekom odmora, nakon škole, na školskom igralištu i sl., ali kada žrtva ode doma, ili na neku drugu lokaciju ona je sigurna, dok ju elektroničko nasilje može pratiti kamo god ode. Čak i ako nije spojena na internet i ne vidi što se o njoj piše i objavljuje, drugi to vide i taj će ju sadržaj dočekati kada god se ponovno spoji na internet. Uz to, na internetu je publika mnogobrojna - kod nasilja uživo često je napad 1:1, ili to mogu vidjeti i drugi učenici iz razreda i škole, dok na internetu to mogu biti i deseci tisuća ljudi. Često počinitelju elektroničkog nasilja hrabrost daje činjenica da nasilje može biti anonimno iako se gotovo uvijek može ući u trag počinitelju kada se nasilje prijavi. Isto tako, počinitelj teže shvaća težinu svojih djela jer ne vidi pred osobom emocije i reakciju žrtve.

Roditelje i učitelje svakako treba potaknuti da stalno razgovaraju s djecom i stvore odnos povjerenja, jer vrlo često neće na djeci moći primijetiti znakove koji bi mogli ukazivati na problem s elektroničkim nasiljem, ali zato ih treba ohrabriti da zatraže pomoć kada god se susretne s nekim oblikom nasilja, a to će učiniti samo ako nemaju strah od osude i kazne. Prema istraživanju EU Kids Online koje su DKMK i partneri proveli 2017., samo 11 posto djece potraži pomoć kada se susretne s nekim neželjenim ponašanjem u virtualnom svijetu. Uz to, djecu svakako treba poticati da učiteljima ili roditeljima prijave nasilje koje se odvija nad drugim učenicima kako bi jedni drugima bili potpora i pomoć.

Također, iako nitko ne voli zagovarati potrebu apsolutne kontrole nad djecom i mladima, roditelji bi svakako trebali biti upućeni u to što djeca rade u virtualnom prostoru, nadzirati njihove aktivnosti i regulirati vrijeme koje provode uz medije te pratiti njihove interese, pogotovo kada govorimo o mlađoj djeci. Ona još uvijek nemaju u potpunosti razvijen osjećaj za to što je dobro i poželjno, a što loše i rizično i svakako im treba kompas na tom putu.

Već tri godine provedite projekt Prevenција, a ne intervencija! koji se sastoji od izrade školskog kurikula medijskog obrazovanja za srednje škole, predavanja za učenike, roditelje, nastavnike i stručne suradnike. Možete li nam reći nešto više o tom projektu?

Projekt Prevenција, a ne Intervencija! provodili smo uz potporu Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike od lipnja 2020. do svibnja 2023. godine. Radi se o projektu čiji je glavni cilj bio upozoriti sve sudionike na izazove elektroničkog nasilja i njegovu sve češću prisutnost među djecom i mladima, ponuditi im konkretne smjernice i primjere zaštite od e-nasilja, te spriječiti nastanak i razvoj ovisnosti o medijima od najranije dobi. Projekt smo proveli u partnerstvu s Gradom Velika Gorica i Centrom za djecu, mlade i obitelj Velika Gorica, a obuhvaćao je aktivnosti usmjerene velikogoričkim učenicima osnovnih i srednjih škola, roditeljima djece predškolske i školske dobi, odgojiteljima u dječjim vrtićima, učiteljima, nastavnicima i stručnim suradnicima.

Cilj prve godine bio je edukacija roditelja i odgojitelja o ovisnosti o medijima i medijskim sadržajima kod djece predškolske dobi te njezinim karakteristikama s posebnim naglaskom na prevenciju ovisnosti, a primarni korisnici bile su odgojiteljice/odgojitelji svih velikogoričkih gradskih dječjih vrtića kao i roditelji predškolske djece istih vrtića. Tako su u sklopu prve godine održani webinar i za odgojiteljice i roditelje, objavljen je priručnik Mediji i djeca predškolske dobi: Priručnik za odgojitelje u dječjim vrtićima u tiskanom i digitalnom obliku, izrađen je bookmarker Pravila za medijski odgoj koji sadrži savjete roditeljima za pravilan medijski odgoj djece, bojanka Moji mediji za djecu, te je kao završno događanje organiziran okrugli stol Ekрани i djeca predškolske dobi.

Primarni cilj druge i treće godine projekta bio je edukacija učenika osnovnih i srednjih škola o ovisnosti o medijima i medijskim sadržajima, elektroničkom nasilju, njegovim karakteristikama, s posebnim naglaskom na prevenciju ovisnosti o medijima i elektroničkog nasilja. Također, cilj je bio upoznati roditelje, učitelje i nastavnike s načinima prevencije ovisnosti o medijima, ponuditi im niz smjernica kojima mogu regulirati korištenje medija kod svoje djece, pružiti im konkretne primjere iz stvarnog života, upoznati ih s hrvatskim i međunarodnim istraživanjima o konzumaciji medijskih sadržaja kod djece te osvijestiti koliko lako može doći do stvaranja ovisnosti o medijima pri izostanku pravila o korištenju medija, nadzora i komunikacije u obitelji vezane za korištenje medijskih sadržaja. Uz to, važan rezultat druge i treće godine provedbe je i Kurikul medijskog obrazovanja za osnovne i srednje škole.

Što škole mogu učiniti u sprječavanju međuvršnjačkog nasilja i na koji način mogu biti učinkovitije u tome?

Škole imaju veliku ulogu u sprječavanju međuvršnjačkog (elektroničkog) nasilja te postoji više načina kako u tome mogu biti učinkovitije. Prije svega, najvažnija je edukacija i podizanje svijesti o postojanju i prevenciji međuvršnjačkog nasilja, što je moguće realizirati kroz razna predavanja i radionice stručnjaka namijenjene svim odgojno-obrazovnim djelatnicima, roditeljima i učenicima. Također, poželjno je obrađivati temu nasilja i na roditeljskim sastancima i potaknuli roditelje na razgovor s djecom - što učiniti ako je netko nasilan prema njima, kako se oni trebaju odnositi prema svojim

Scroll to top

vrsnjacima i ostalim učenicima škole i sl.

Uz to, škole bi uvijek trebale pratiti stanje tijekom odmora, na igralištu i sl. te postaviti jasna pravila i mjere predviđene za nepoštivanje tih mjera, a kojih učenici moraju biti svjesni i dobro ih razumjeti. Svaki razred može kreirati i svoja razredna pravila - tako će i učenici biti uključeni u proces donošenja odluka. S učiteljima bi trebali razgovarati o važnosti empatije, suradnje i prijateljstva i njegovati te vrline.

Nadalje, važno je da postoji učinkovit proces prijave i reagiranja na nasilje i da učenici znaju da se u bilo kojem trenutku mogu nekome u školi obratiti za pomoć bez straha od kazne i osude. Uz to, važno je da im škole pruže i emocionalnu podršku.

Kako nastavnike bolje educirati o prevenciji i intervenciji kada je elektroničko nasilje u pitanju? Koji bi resursi bili od pomoći školskim socijalnim radnicima, savjetnicima i učiteljima koji žele naučiti više o elektroničkom zlostavljanju i učinkovito se pozabaviti njime?

Edukacije za odgojno-obrazovne djelatnike ovoj temi dosta su oskudne i upravo zato često sve ovisi o ambicioznosti i proaktivnosti pojedinaca koji ulažu vlastito slobodno vrijeme i resurse kako bi se dodatno educirali o temama iz područja medijske pismenosti, a tako i ove. Osim toga, trendovi se toliko brzo mijenjaju da ponekad literatura i nešto naučeno ne bude primjenjivo nakon par mjeseci. Zato je važan kontinuitet i stalno praćenje aktualnog stanja. Upravo učitelji imaju kraj sebe neiscrpan i neprocjenjiv resurs informacija - učenike. Naše iskustvo pokazuje da učenici vrlo rado razgovaraju o medijima i navikama pri njihovom korištenju, samo im treba dati prostora i potaknuti ih na razgovor. Iako smo svjesni toga da učitelji moraju pratiti školsku satnicu, uvijek se može pronaći 15ak minuta kako bi se učenici saslušali i kako bi im se dalo na važnosti. Kada jednom dobiju osjećaj da drugi žele čuti njihovo mišljenje i da je ono uvaženo, sigurno će lakše progovarati i o elektroničkom nasilju ako se s njim susretnu. Društvo za komunikacijsku i medijsku kulturu surađuje sa školama diljem Hrvatske i održava edukacije za nastavnike, ravnatelje, stručne suradnike i knjižničare, a na našoj internetskoj stranici www.djecamedija.org svi zainteresirani će pronaći razne edukativne materijale koji im mogu pomoći u pripremi i provedbi aktivnosti za učenike.

Ove godine, po prvi puta, organizirali smo dodjelu nagrade Medijski Sokrat za najboljeg učitelja medijske pismenosti u Hrvatskoj kako bismo nagradili rad odgojno-obrazovnih djelatnika, koji se u području medijske pismenosti trude utjecati na odgovoran odnos djece i mladih prema medijima.

[Scroll to top](#)

Medijski Sokrat simbolizira jedinstvene pojedince kao i institucije koji predano rade u području medijske pismenosti i koji svoje učenike potiču da kritički razmišljaju o temama kojima su izloženi u medijima. Dodjela nagrade osmišljena je kako bismo zahvalili učiteljima i potaknuli ih na daljnji trud i rad u području medijske pismenosti, koji je ključan i za prevenciju elektroničkog nasilja o kojoj ovdje govorimo.

Veliki dio vršnjačkog nasilja odvija se u online okruženju - kakva su iskustva djece prilikom korištenja interneta u Hrvatskoj u smislu elektroničkog nasilja? Koje korake treba dijete/mladi učiniti da bi prijavili cyber bullying i kada takva prijava zahtjeva daljnje postupanje?

Nažalost, Hrvatska ni malo ne kaska u odnosu na druge zemlje kada je u pitanju elektroničko nasilje. U našem radu s djecom i mladima, te temeljem provedenih istraživanja, možemo vidjeti kako se jako velik broj djece i mladih barem nekad susreo ili zna nekoga tko je imao iskustvo s nekim oblikom elektroničkog nasilja. Problem je u tome što djeca često ne znaju što sve ubrajamo u elektroničko nasilje pa tako uvredljive poruke ponekad smatraju šalom i zabavom i ne percipiraju ih kao nasilje.

Najvažnije od svega je da učenici znaju da uvijek trebaju i mogu prijaviti elektroničko nasilje. Mi potičemo prije svega razgovor s roditeljima, a roditelji bi potom trebali pomoći djeci da se nasilje prijavi. Ako nasilje uključuje učenike iz škole, tada je potrebno obavijestiti razrednika/učitelja razredne nastave koji zatim moraju reagirati na razini škole i prenijeti prijavu dalje stručnoj službi i ravnatelju. Ako žrtve ne znaju tko je počinitelj ili ako osoba nije iz njihove škole, tada elektroničko nasilje mogu prijaviti putem MUP-ove aplikacije Red Button. Policija kada zaprimi prijavu postupa dalje sukladno tome što se dokaže potrebnim. Važno je da u oba slučaja žrtve čuvaju dokaze (snimka zaslona, poruke i sl.) kako bi se moglo dokazati tko je počinitelj i olakšalo provođenje istrage. Također, žrtvama je nužno pružiti svu moguću emocionalnu i psihološku pomoć i biti im potpora u cijelom procesu. Ako roditelji smatraju da se s time ne mogu nositi sami, mogu se obratiti i psiholozima putem Hrabrog telefona, udruzi Pragma, Poliklinici za zaštitu djece Grada Zagreba, školskoj stručnoj službi i sl. Za sve one koji ne znaju kako zatražiti pomoć, mogu se anonimno obratiti i nama putem platforme UHO uho.dkmk.hr.

Od siječnja do kraja prosinca 2023. provodite projekt Elektroničko nasilje kao posljedica stereotipnih prikaza ljepote u medijima kojeg financijski podupire Središnji državni ured za demografiju i mlade. Koliko je ta problematika prikaza savršenih pojedinaca u online svijetu opasna za mlade, na koje načine utječe na njihovo poimanje svijeta i ponašanje? Na koji način provodite ovaj projekt?

Scroll to top

Dosađujuća istraživanja pokazuju da ideali ljepote koje nameću mediji mogu poticati elektroničko nasilje i govor mržnje prema onima koji te ideale ne ispunjavaju. Kada smo okruženi savršenim prikazima nečijeg fizičkog izgleda, često zaboravljamo da taj prikaz nije realan već da je rezultat različitih programa za uljepšavanje fotografija, filtera i sl. Mladi koji ne podliježu tim utjecajima i ne prat sve najnovije trendove često bivaju predmet izrugivanja od strane vršnjaka. Naime, novi su mediji, posebice društvene mreže, promijenili način na koji pristupamo medijima i konzumiramo medijske sadržaje. Vizualne platforme koje se primarno temelje na dijeljenju fotografija, poput Instagrama, potencijalno imaju veći utjecaj na mlade koji su skloni negativnim socijalnim usporedbama od platformi koje veći naglasak stavljaju na tekstualni sadržaj. Dominantno vizualna priroda Instagrama dodatno potiče proces socijalne usporedbe, ali i elektroničkog nasilja, izlažući korisnike većem broju idealiziranih prikaza i dajući im time više prilika za uspoređivanje s prijateljima i slavnim osobama.

Projekt Elektroničko nasilje kao posljedica stereotipnih prikaza ljepote u medijima provodimo uz potporu Središnjeg državnog ureda za demografiju i mlade, u suradnji s udrugom Pragma. U provedbi projekta sudjeluju srednje škole - SŠ Čazma, SŠ Otočac i Zdravstveno učilište iz Zagreba, a u svakoj školi održavamo predavanja za nastavnike, roditelje i učenike. Uz to, u sklopu projekta organizirali smo nagradni natječaj Razotkrij stereotipe u medijima! kroz koji potičemo učenike da oni sami uoče s kakvim smo nerealnim prikazima ljepote i stereotipima okruženi u medijima. Najbolja tri uratka osvojit će vrijedne nagrade, a svi zaprimljeni primjeri bit će postavljeni na našu internetsku stranicu kako bi svi zainteresirani mogli proučiti učeničke radove. U sklopu projekta kreirali smo novu brošuru *Filteri su hit, no je li u tome bit?* koja će biti trajno dostupna svima zainteresiranima putem naše internetske stranice.

Prevenција je ključna, s time se svi slažemo, no, što mogu učiniti roditelji, školski socijalni

Škole i školski ravnatelji koji imaju učenika ili nekoliko njih koji su bili zlostavljani ili koji su zlostavljači, nakon što je situacija prešla točku prevencije? I postoje li još neka pravna pitanja s kojima školski psiholozi, nastavnici, ravnatelji moraju biti upoznati dok planiraju ili interveniraju u slučajevima elektroničkog nasilja?

Škole bi trebale imati jasna pravila i smjernice s kojima bi trebali biti upoznati svi djelatnici i pridržavati ih se u slučaju pojave elektroničkog nasilja. Važno da znaju koja procedura slijedi (npr. učenici prijave slučaj učitelju/razredniku - on prosljeđuje stručnoj službi i poziva roditelje počinitelja i žrtve na razgovor - pruža se psihološka podrška žrtvi - razgovor stručnog tima s počiniteljem - Vijeće učitelja/ravnatelj donosi odluku o sankcijama za počinitelja i sl.). Često škole ne žele reagirati i preuzeti odgovornost kod pojave elektroničkog nasilja i prebacuju slučaj na roditelje. No, postoji Pravilnik za izricanje pedagoških mjera koji jasno definira što se sve smatra nedopuštenim korištenjem informacijsko-komunikacijskih tehnologija i koje su predviđene sankcije.

Uz to, nije rijedak slučaj da se umanjuje važnost slučajeva elektroničkog nasilja u odnosu na druge oblike, ali svakako treba osvijestiti ravnatelje i djelatnike škola - posebno stručne službe - da je elektroničko nasilje jednako kažnjivo kao i drugi oblici i nikako se ne smije podcjenjivati njegov utjecaj na žrtvu. Učitelji se često ne osjećaju kompetentnima za razgovor s učenicima o ovoj temi jer smatraju da učenici znaju više od njih. Zato se ponovno vraćamo na potrebu informiranja i edukacija, kroz koje će oni dobiti sve potrebne informacije i alate za prevenciju, ali i intervenciju u slučaju pojave elektroničkog nasilja.

Krešimir Pučić

(Članak je objavljen u okviru programa poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije)

(Dozvoljeno prenošenje sadržaja uz objavu izvora i autora)

Fotografija Katarine Blažina Mukavec: Compare Fibre/Unsplash